

KAKO ODGAJAM SVOJE DIJETE?

Pripremila: Josipa Baumhak, prof. socijalni pedagog

"Ljudi nisu rođeni roditelji. Roditeljstvo se uči!"

Nitko ne voli dijete kao što ga vole njegovi roditelji. Ali ta ljubav prema djeci može dovesti do pojava suprotnih od onih koje žele roditelji, može biti štetna pa i tragična za dijete. Ali i za roditelje. U roditeljskoj ljubavi nužno mora biti sadržan i **cilj da se pomogne djetetu da postane pravi čovjek, sposoban za život, za napore koji život donosi**. Jedan od uvjeta za sretan život djeteta je da postigne određenu stručnu spremu koja će mu omogućiti da se uključi u život kao koristan i vrijedan član društva – član koji će u tome nalaziti i svoj dio ljudske sreće.

Odgoj djece nužno traži toplinu, ljubav, srce. Ali traži i znanje i razum.

ŠKOLA - POČETAK DUGA PUTOVANJA

Polazak u školu početak je vrlo važnoga razdoblja u životu djeteta. To je početak djela života s brojnim obvezama, brigama i naporima. **Polaskom u školu dijete postaje odgovoran za niz obaveza koje traži škola:** određeno vrijeme ustajanja, briga za stvari potrebne u školi, itd. Djeca polazak u školu različito doživljavaju. Neki teže, neki lakše. Pravilnim i sustavnim radom roditelji stvaraju vrijedu i čvrstu osnovu za buduće godine školovanja. Dijete mora postati svjesno da je škola ozbiljan posao, ali da može u isto vrijeme biti i izvor radosti i zadovoljstva.

Školska godina za većinu djece počinje slično, ali tako ne završava s obzirom na rezultate rada izražene u svjedodžbi. Osnovno pravilo je da se **bolji i uspješniji rezultati mogu postići samo intenzivnijim i organiziranim radom, a ne beskrajnim razgovorima**. Drugo je pravilo da uspješan odgojno – obrazovni rad s djetetom treba biti **zajednički rad škole, učenika i roditelja**. Kampanjski rad ne donosi sreće ni u jednom poslu. Roditelji bi trebali svakodnevno poticati dijete na rad i pregledavati mu domaću zadaću, upozoravati ga na važnost sistemskog rada. Činjenica da roditelji rade ne opravdava nebrigu za rad djeteta niti bitno smanjuje mogućnost rada s djetetom. Za takav rad ne treba mnogo vremena, a prijeko potrebno vrijeme naći će svaki roditelj ako vodi brigu o tome. Dijete mora imati dovoljno vremena za rad, potrebno vrijeme i povoljne uvjete koje roditelji moraju stvoriti. Pohvala, priznanje, topla riječ uspješniji su od bujice psovki, vike i galame. **Roditelji nemojte zaboraviti djetetu odati priznanje za uspjeh, ma koliko on bio malen**. Svi dobri veliki rezultati uvijek su posljedica sustavnog rada.

SURADNJA RODITELJA SA ŠKOLOM

Suradnja roditelja sa učiteljem i školom je prijeko potrebna. Rad roditelja se sastoji o tome da neprestano i dosljedno otklanjaju pogreške svog djeteta, te da ispravljaju ono što nije dobro ili posve dobro. Roditelji trebaju njegovati ono što je dobro, da bi bilo još bolje. **Formiranje čovjeka zahtjeva stalan, sustavan rad, rad koji nikad nije završen i u kojemu nikad ne možemo biti posve zadovoljni**. Kada spoznate da je vaše dijete naišlo na poteškoće, vaša je dužnost da mu pomognete da ih prevlada, kao i da mu pomognete da ponovno ne zapadne u njih. Bujice riječi su snažne, ali brzo prolaze, ostavljajući sa sobom pustoš. Takav je rad napor, zahtjeva mnogo vremena truda i odricanja. **Ne smijete se bojati napora kada se radi o Vašem djetetu**, o oblikovanju vrijednog, sposobnog i poštenog čovjeka.

Tko ima dijete u školi nužno je povezan s njom. Dijete je spona koja povezuje roditelje sa školom, s njenim radom i s učiteljima. Roditelji znaju mnogo učiteljima, znaju tko je od njih strog, tko je blag, tko zadaje mnogo zadaća, itd. **Ne propustite priliku da posjetite školu.**

Ali ne samo mame. Nigdje, ni u jednoj školi ne piše: "Samo za mame. Tatama je ulaz zabranjen!"

RADNE NAVIKE

Radne navike se moraju razviti svakodnevnim radom. Roditelji moraju poticati, nadzirati djetetov rad. Djeca moraju već na početku školovanja stjecati nove navike, privikavati se novom režimu dana pa bi uspješno savladala zahtjeve što ih postavlja škola. Svaki rad zahtjeva i određeni pribor. Roditelji bi trebali stvarati naviku već na početku školovanja da se knjige i potreban pribor za sutrašnji dan spremaju navečer, prije polaska na spavanje. Ako dijete nije napisalo domaću zadaću, ne može se ići igrati, ma koliko to želio. Ako su bilježnice neuredne valjda ih pregledavati svaki dan, tražiti od djeteta da ponovno napiše zadaću ako ju je napisalo ružno i neuredno. Vidjet ćete da će se trud isplatiti.

ORGANIZIRANO VRIJEME

Učenje je ozbiljan rad koji zahtjeva veliki fizički, psihički i voljni napor. Rezultat učenja ovisi o organizaciji rada. **Rad u školi organiziraju nastavnici, a rad kod kuće trebaju organizirati roditelji.** Za svaki je rad potrebno prije svega **vrijeme**. Djeca danas najčešće imaju vrlo mnogo slobodnog vremena, ali ga ne troše na učenje. Igra, televizijske emisije, kompjuterske igrice oduzimaju djeci toliko vremena da nemaju dovoljno vremena za učenje. **Na roditeljima je obaveza da pomognu djeci rasporediti vrijeme** tako da ga iskoriste što bolje i svrsishodnije, da im uz odmor i razonodu osiguraju dovoljno vremena za učenje, a time i postizanje boljih rezultata u školi.

USTAJANJE

Naviku ustajanja u određeno vrijeme valja u učenika stvarati od samog početka školovanja, od polaska u prvi razred. **Roditelji moraju uporno i dosljedno nastojati da izvrši tu svoju obavezu tj. da ustane na vrijeme.** Roditelji se moraju pobrinuti da dijete ima dovoljno vremena za ustajanje, oblačenje, jelo, za pripremanje potrebnih stvari i za put do škole. Da bi u tome uspjeli potrebno je da mu osigurate dovoljno sna. Teško je tražiti od djeteta da na vrijeme ustane i obavi sve potrebne poslove ako je kasno legao. Djetetu možete pomoći da malo dulje ostane u krevetu ako navečer obavi dio poslova – spremi knjige i svoje stvari, te će tako imati manje posla ujutro. **Vrijeme odlaska na spavanje je jedan od osnovnog preduvjeta pravovremenog ustajanja.** Dijete mora odlaziti u krevet u vrijeme koje će mu osigurati dovoljno sati spavanja. Roditelji trebaju odrediti vrijeme kada dijete mora na spavanje. Ako je to devet sati, neka to bude zaista devet sati svaki dan. Roditelji mogu tolerirati malo odstupanja u zaista izuzetnim prilikama. Često će biti najteže boriti se protiv televizije kao najatraktivnijeg i najčešćeg "neprijatelj" pravovremenog odlaženja djece na spavanje.

PISANJE DOMAĆIH ZADAĆA

Pisanje domaćih zadaća obaveza je što je nužno donosi škola i rad u njoj i to ne smije biti posao koji se obavlja u zadnji čas. Stvorite već na početku školovanja naviku da se pisanje domaće zadaće obavi na vrijeme, u miru i bez nervoze.

NIJE SVAKA POMOĆ PRAVA POMOĆ

Postoje roditelji koji djeci pišu matematičke zadaće, crtaju slike, izrađuju predmete što bi ih djeca morala izrađivati. Najčešće se takvi roditelji izgovaraju težinom zadaća koju djeca

dobivaju. Umjesto da u djece stvaraju radne navike, da ih navikavaju na napore, na muku i trud što prate svaki dan, oni stvaraju osobe kojima je teško bilo što napraviti. Uvjereni da pomažu djetetu oni čine posve suprotno. Istina je da će te zadaće u školi biti ocjenjene najboljom ocjenom, ali visoka je cijena tih ocjena. Jednog će dana tatin sin krenuti u svijet. Neće više biti tatine pomoći. I što onda? Tada mu neće pomoći ocjene koje je dobivao tatinom zaslugom. Nije svaka pomoć prava pomoć!

PRAVA POMOĆ

Roditelji moraju pomoći djeci posrednom pomoći, savjetom, nadzorom i kontrolom onoga što djeca moraju izraditi i napisati. Npr. dijete mora napisati sastavak. Ako ne zna na koji način mora početi roditelji trebaju poticati dijete da pokuša napisati zadaću, iako bude i loša. Roditelji sastavak moraju pročitati zajedno s njim, upozoriti ga na pogreške, na nelogičnosti i zatražiti od djeteta da je ponovno napiše. Tako napisana zadaća pa makar i ocjenjena slabijom ocjenom **dječji je rad i njegov uspjeh**. Mnogo je teže, napornije i zamornije objasniti mu ono što ne zna, tražiti od njega da je ponovno napiše, da vježba, ali vrijedi toga. Ako treba kod kuće izraditi neki predmet roditelji trebaju pokazati djetetu kako se drži čekić ili pila. **Treba objasniti, obrazložiti, ali raditi dijete mora samo**. Nitko se nije naučio skijati gledajući druge kako skijaju.

VRIJEME PISANJA DOMAĆIH ZADAĆA

Nakon ustajanja ostaje još mnogo vremena. Ima li učenik nastavu ujutro, vraća se kući oko podneva. Prvačići i ranije. **Kasni večernji sati nisu pogodni za učenje malih učenika**, te im roditelji trebaju osigurati učenje tijekom popodnevni sati. Za to vrijeme neposredno treba imati na umu zadaće što su pred djetetom. Ako je za njihovo obavljanje potrebno više vremena, treba djetetu osigurati dovoljno vremena. Moguće da to zahtjeva i odgodu posjeta kojeg su roditelji planirali. Dijete ne može ići u kino, ne može se igrati, ne može ići u goste dok nije napisao zadaću i naučio ono što mu treba za sljedeći dan. **Ono nesretno "kasnije ću, ima vremena, naučiti ću kada se vratim" ne smije zvesti roditelje**. Najčešće se dogodi da preostalo vrijeme nije dovoljno što se odrazi i na rezultatima. **Dijete samo nije u stanju odrediti vrijeme potrebno za učenje i za rješavanje domaćih zadaća**. Njegove su procjene najčešće ispod stvarnih potreba i gotovo uvijek mu nedostaje vremena. **Učenje je osnovni radni zadatak za učenika i tome mora biti podređeno sve ostalo**. Na taj način se stvara navika koja će kasnije, u daljnjem školovanju, kad zadaci budu teži i odgovorniji biti još vrijednija. **U uspjehu djeteta na kraju godine sadržano je i vrijeme što su ga roditelji osigurali za učenje**.

NA KRAJU DANA

Za djecu, ali i većinu ljudi večer je završetak radnog dana. Roditelji uveče vrlo često griješe. Sve ono što djeca nisu učinila danju žele da to nadoknade pri kraju dana kada je dječji organizam umoran i potreban mu je odmor. **Intenzivan rad djece navečer može biti iznimka, ali nikako pravilo**. Večer treba iskoristi, posebno ako dijete ide u školu ujutro za pripreme svih potrebnih stvari: odjeće, obuće, torbe i školskih knjiga.

OCJENE

Roditelji trebaju kontrolirati djetetov rad i rezultate rada u školi. O ocjenama se raspravlja u svim obiteljima koje imaju učenike. Ocjene izazivaju znatiželju, ali i različite komentare. Kao i svaka novost i ocjene s vremenom gube svoju važnost. Ocjene su rezultat godišnjeg rada, ali i kriterija učitelja. U ocjeni su učenikove sposobnosti i mogućnosti, ali i roditeljska nastojanja. **O ocjenama treba razgovarati s djetetom otvoreno i mirno. Razgovor s djetetom ne bi trebao biti prodika ili predavanje, gdje dijete sluša, a roditelji govore. U razgovoru**

treba čuti i djetetovu stranu. I slušati. U toj analizi prijeko je potrebno imati informacije i od učitelja iz škole. **Potrebno je redovito dolaziti u školu** i dogovoriti se s učiteljem kako pomoći djetetu da što uspješnije završi školsku godinu.

RASTEREĆIVANJE DJETETA

Dijete ne opterećuje samo škola i učenje. Ono je vrlo često opterećeno i nizom izvanškolskih aktivnosti. **Jedan od uzroka preopterećenosti djeteta je nerealno procjenjivanje mogućnosti vlastitog djeteta. Nerijetko se od djeteta traži previše, i više od onog što ono može dati. Nisu sva djeca jednaka, niti su jednake njihove mogućnosti.** Neko dijete brzo uči, a neko sporije. Ako roditelji zahtjevaju od djeteta odličan uspjeh na osnovi nerealne procjene, to će nužno dovesti do preopterećenosti sa svim njenim negativnim posljedicama. **Želje roditelja i mogućnosti djece nisu uvijek u skladu.** Drugi uzrok preopterećenosti su **prevelike ambicije mnogih roditelja.** Želeći da njihova djeca postignu mnogo više negoli su oni samo postigli, opterećuju ih preko mjere. Treći je uzrok **loša organizacija radnog dana djeteta:** predugo bdjenje do kasnih sati, neumorno sjedenje pred televizorom, odlaženje u posjete do kasno u noć, kasno vraćanje s izleta, itd. A dijete rano ujutro mora u školu.

Djecu treba poticati na aktivnosti koje će mu pružiti radost, zadovoljstvo, koje će tražiti napor, ali i ostavljati dovoljno vremena za djetinjstvo.

NOŠENJE OSOBNIH STVARI U ŠKOLU

Nošenje osobnih stvari u školu, a posebno onih skupocjenih je nepoželjno. Djeca su vrlo često nepažljiva i zaboravljiva. Kada nestanu stvari roditelji najčešće krive školu i učitelje, te traže od njih da se navedeni predmet nađe, prebacujući svu odgovornost na njih. **Djeca mogu nositi osobne stvari u školu, ali i odgovornost za njih.** Npr. žele li roditelji da dijete nosi skupocjen sat, neka ga tada nosi kod kuće ili kada idu u posjet. Njihovo dijete, njihov sat i – njihova odgovornost.

PRIREDBE

Tijekom školske godine u školama se održavaju mnoge priredbe. U svaki takav nastup uložen je golem trud učenika, ali i učitelja. **Djeca žele da njihovi roditelji u tom trenutku budu sa njima, da zajedno podjele napetost, strah i sreću uspjeha.** Kružeći pogledom po dvorani mnogi traže pogledom svoje roditelje. Često se događa da djeca uzalud traže u nizovima stolica svoje roditelje – ne nalaze ih. Radost nastupa pomućena je prije negoli je počela. **Poziv na priredbu na kojima nastupaju vaša djeca i dolazak vaša je obaveza. Kada dobijete poziv pronadite vremena i dođite.** Smješak Vašeg djeteta ili radost u očima bit će vam najbolji dokaz da niste uzalud dolazili. I u najgromoglasnijem pljesku dijete čuje pljesak svojih roditelja.

JOŠ NEKI KRATKI, ALI NE MANJE VAŽNI, SAVJETI O ODGOJU DJETETA...

RAD

U odnosu prema radu roditelji vrlo često griješe. **Rad je napor i tjelesni i psihički, napor na koji valjda dijete priviknuti, za koji ga valjda pripremiti i osposobiti već od najranijih dana.** Sitne pomoći što ih dijete može pružiti roditeljima u njihovu domu prva su i neposredna prilika za to. To je pomoć u svakodnevnim poslovima – odlazak u trgovinu, pospremanje svoje sobe i svojih stvari. Ne treba izbjegavati fizički napor, primjeren dobi i mogućnostima djeteta. Polaskom u školu rad dobiva nove mogućnosti. Time se povećava i roditeljska odgovornost.

UREDNOST

Neuredan odnos djeteta prema stvarima ima mnogo posljedica. Dijete prebacuje svoj dio posla, svjesno ili nesvjesno na drugoga tj. iskorištava drugoga. Kako formirati naviku da svatko u kući preuzme svoj dio posla? **Navika se stvara upornim ponavljanjem određene radnje.** Potrebno je razgovarati s djetetom, upozoriti ga na potrebu održavanja reda. Dijete treba shvatiti da to nije inat odraslih ili izmišljen zahtjev kako bismo mu zagorčali život. **Dosljednost je veoma bitna – tražiti od djeteta da svaki dan pospremi ono što je ostavio. Ponekad je mnogo lakše sam to učiniti, ali u tome roditelji griješe. Dijete mora shvatiti i doživjeti da to nitko neće učiniti umjesto njega.** Potrebno ga je motivirati za to – pohvaliti i priznati mu učinjeno. A u isto vrijeme činiti obrnuto. Dati mu do znanja da nitko u kući neće tolerirati njegov nered i da će zato snositi svoje posljedice. I tako uporno svaki dan. Ne u bijesu i afektu. Uporno i mirno.

SNAGA PRIMJERA

O snazi primjera često se govori i piše. **Djeca vas gledaju i slušaju. Slušaju vaše riječi, savjete, zabrane, preporuke i uspoređuju sve to s onim što radite.** Jedini uvjet je da vaši savjeti i preporuke budu prihvaćeni ili barem ozbiljno shvaćeni je spoznaja da nisu u suprotnosti s onim što sami činite. U suprotnom čitav je trud uzaludan. Naprotiv takvi savjeti mogu postizati upravo suprotan efekt od onoga što želite. Naravno da nije uvijek lako provesti ono što govorite, ali je to prijeko potrebno. Jer možete koliko god želite govoriti djeci da pri dolasku u dom trebaju svući cipele da se ne uprlja pod, možete prizivati u pomoć sve moguće higijenske, zdravstvene i estetske razloge, ali ako sami to ne činite, nećete uspjeti. Postoji tako bezbroj primjera u svakodnevnom životu. Nije dobro ako vlastitim ponašanjem demantirate zahtjeve što ih postavljate svojoj djeci. Zato **pažljivo kontrolirajte svoje ponašnje i nastojte da ono bude potvrda vaših riječi.** Pripazite na svoje ponašanje kao na primjer koji će djeca uočiti, promatrati i ocjenjivati.

PRIJATELJSKO OGOVARANJE

Djeca slušaju, razmišljaju i pamte. Slušaju odrasle članove obitelji i u kući – i onda kada odrasli misle da ne slušaju. Obitelj je jedan od najvažnijih odgojnih činitelja u životu čovjeka uopće, a osobito u doba djetinjstva. I upravo **što je dijete manje to je utjecaj doma veći.** Koliko je važan primjer roditelja i ostalih ukućana, toliko je važno i ono što se u kući govori. Dijete to sluša, razmišlja o tome i to pamti. Ne govori se uzalud da **nije sve za dječje uši,** da ima stvari koje djeca ne mogu shvatiti, razumijeti ili što je još važnije mogu pogrešno razumijeti. **Zato će pametan roditelj prešutjeti pred djecom mnoge stvari za koje je uvjeren da nisu za "njegove uši".** Djeca čuju kada roditelji "prijateljsko ogovaraju" nekoga tko nije trenutno u blizini – da je škrt, neuredan ili nešto treće. Dijete može za to vrijeme pisati zadaću, ali ono sluša. I kad sutradan vidi vaše dijete kako te ljude o kojima ste negativno govorili srdačno pozdravlja, onda je ono u nedoumici. Što je istina? Jesu li istinite one riječi izgovorene kad tih osoba nije bilo u blizini ili je istina ono ponašanje koje gledaju nakon toga? Dijete sluša, razmišlja i pamti. Stvara svoj sud i odnos prema svijetu, drugim ljudima i prema sebi. Ali i prema roditeljima.

VJEČNO DJEČJE PITANJE "ZAŠTO?"

Zašto je riječ koja nikad ne nestaje s dječjih usana. **Djeca često pitaju, ali još rijede dobivaju odgovor. Dijete ne prihvaća odgovor roditelja na pitanje zašto – "Zato što sam ja tako rekao i gotovo."** To je najnesretniji način da se prisili dijete da nešto učini. **Odgovorite mu zašto tražite od njega određeno ponašanje.** Nije lako odgovoriti na svako dječje "zašto", ali potrebno je. Time pomažemo djetetu da svjesno priđe određenim zadacima. Nije uvijek lako odgovoriti na dječje zašto, ali djeca su prevelika vrijednost da biste bježali od

teškoća što ih traže takvi odgovori. Ako ne možete odgovoriti na pitanje zašto kada nešto zahtjevate, zapitajte se ima li taj zahtjev smisla.

I "NE" TREBA ZNATI REĆI

U svakodnevnom životu sa svojim djetetom često dolazite u priliku da morate odbiti neke zahtjeve i želje djeteta. A djeca vrlo često nešto traže, mole, žele. U novije vrijeme predmet njihovih želja su različita tehnička sredstva. Vrlo atraktivna, ali i skupa. **Možete reći ne.** Ali nije u redu ako to radite grubo, ne dajući potrebna objašnjenja, pozivajući se samo na roditeljski autoritet. **I "ne" treba znati reći.** Dijete zaslužuje da mu se objasni zašto se ne može ispuniti njegova želja.

GOVORITI I SLUŠATI

Razgovor je jedan od osnovnih uvjeta za stvaranje normalnih međuljudskih odnosa. **Ali gdje jedno šuti nema razgovora.** A bez razgovora nema topline, ljubavi, prijateljstva. Nema ni povjerenja, prijeko potrebnog za uspješno odgojno djelovanje. A što rade roditelji? Traže da ih djeca slušaju. Ali u isto vrijeme trebali bi djetetu omogućiti da govori i da bude slušan. **Govoriti, ali i slušati druge.** Poštivajući pravo sugovornika da govori i da bude saslušan. **Vaše dijete toliko toga želi reći.** I to ne odjednom. **A roditelji često nemaju vremena saslušati ga.** Pa i vi vrlo rado govorite. I trebate nekoga tko će vas pažljivo slušati. Zašto vam je onda tako teško slušati drugoga? Pa i svoje rođeno dijete?

PONOVIMO NEKE SAVJETE O DISCIPLINI...

POSTAVLJANJE GRANICA

Roditelji trebaju djeci postaviti granice kako bi djeca znala pod kojim uvjetima mogu sudjelovati u nekoj aktivnosti. Granice moraju biti **jasne, konkretne i dobro definirane.** Djetetu treba biti jasno što od njega želite i koje mogućnosti su mu na raspolaganju. Npr. *«Pročitaj ću ti priču ako do 8 sati budeš s opranim zubima u krevetu.»*

Dobro postavljene granice moraju uvažavati potrebe i roditelja i djeteta. Npr. dijete obično želi da mu kupite čokoladu kada odlazite zajedno u kupovinu. Što vi želite, odnosno da li ste mu je spremni kupiti? Da bi ste izbjegli sukob prije odlaska u kupovinu dogovorite što se može, a što ne. Npr. *«Danas nećemo kupiti čokoladu, ali možeš izabrati koje voće želiš.»*

Dobro postavljene granice usmjerene su na pozitivan ishod djetetove suradnje. Postavite ih kao obećanje, a ne kao zabranu. Npr. *«Možeš gledati film ako pospremiš svoju sobu.»*, a ne *«Ne možeš gledati film dok ne pospremiš svoju sobu.»*

Granice mogu biti i u obliku informacije. Npr. *«Kuhinja se zatvara u devetnaest.»* **Granice dozvoljavaju i pozitivne i negativne posljedice određenog ponašanja, a dijete ima mogućnost izbora posljedice.**

BUDITE DOSLJEDNI

Ako niste spremni poštovati dogovor, ne postavljajte granice. Ne popuštajte djetetovom *«Još samo ovaj put»*, jer ste tako pokazali da ne mislite ono što govorite i da je u redu ako dijete ne poštuje granice. Ako želite popustiti, popustite prije nego što to dijete zahtijeva. Što ako dijete ulaže trud da ispoštuje postavljene granice, a to mu ne uspijeva? Razmislite da li su upute bile dovoljno jasne za vaše dijete. Ako mislite da su upute bile nejasne, ponovite ih i pojasnite. Zapitajte se i da li vaše dijete može obaviti postavljenu zadaću u zadanom vremenu.

Ako ne može, očito je da su granice loše postavljene. Smanjite zahtjeve, dajte nove upute ili više vremena.

Ne zaboravite – dijete se uči ponašanju oponašajući svoje roditelje.

PREPORUKE RODITELJIMA

- objasnite djetetu granice, izbore ponašanja i posljedice
- nagovorite djecu na kooperativnost
- umjesto da kaznite ono što nećete, nagradite ono što hoćete
- budite dosljedni
- na neprihvatljivo ponašanje reagirajte odmah – jasnim glasom dajte djetetu do znanja da je njegovo ponašanje neprihvatljivo

ŠALJITE DJETETU OVE PORUKE

- vjerujem u tebe
- znam da to možeš
- slušam te
- brinem o tebi
- jako si mi važan/važna
- vjerujem ti

ŠKOLA JE POČELA – PONOVIAMO...

- Razgovarajte o školi, pričajte djetetu o svojim školskim iskustvima
- Naglašavajte važnost ispunjavanja obaveza, dogovorite dječje obaveze
- Upoznajte i vježbajte s djetetom osnove lijepog i pristojnog ponašanja (odraslom se obraćaš sa «vi», pozdravi, hvala, molim, odnos prema odraslima, odnos prema djeci, čekati da dobije riječ, kulturu ponašanja za stolom,...)
- Dijete se prije škole mora znati samo obući, obući, hraniti, održavati osobnu higijenu
- Uvježbajte s djetetom kretanje od kuće do škole
- Razgovarajte o strategijama učenja (pisanje zadaće, vježbanje, čitanje, određivanje važnih stvari, ponavljanje)
- Ističite upornost i marljivost kao ključeve uspješnosti
- Dijete bi trebalo uredno složiti knjige i školski pribor na svom radnom mjestu
- Dogovorite vrijeme učenja
- Odredite i uredite mjesto za učenje
- Zajedno s djetetom napravite raspored učenja
(npr.; 1. pisanje zadaće
2. vježbati čitati
3. vježbati matematiku) i tražite od djeteta da ga se pridržava
- Zahtijevajte od djeteta da samo održava urednost radnog mjesta
- Pokazujte interes za događaje u školi
- Kontrolirajte djetetov rad u školi i kod kuće
- Potičite dijete na rad i na ispunjavanje dogovorenog
- Potičite dijete da samo priprema potreban pribor za sljedeći dan škole - vi prekontrolirajte i uspješno obavljen posao pohvalite
- Dijete ne pamti što ima za zadaću – naučite ga označavati zadatke za zadaću, dogovorite simbole (npr. Č – čitati, P – pisati...), razgovarajte s učiteljicom kako bi ona obratila na to veću pozornost, zajedno s djetetom pratite redovitost pisanja zadaće,

- **Važno!** Ne radite stvari umjesto djeteta (ne pišite zadaće, ne spremajte knjige, radno mjesto i sl.)
- Ne pokazujte razočarenje ako dijete doživi neuspjeh, nego zajedno s njim razvijajte strategije kako postići uspjeh
- Ne govorite protiv škole i učiteljice pred djetetom
- Pokušajte vaša očekivanja uskladiti s realnim mogućnostima
- Razgovarajte o svojim roditeljskim nedoumicama s drugim roditeljima, učiteljicom, stručnim suradnikom....

I ZA KRAJ....

DIJETE MOJE, MOŽEŠ IZABRATI...

Donijela sam te na svijet, ali ne mogu živjeti umjesto tebe.

Mogu te učiti, ali te ne mogu primorati da učiš.

Mogu ti pokazati put, ali ne mogu biti uvijek uz tebe da te vodim.

Mogu ti dopustiti slobodu, ali ne mogu snositi odgovornost za ono što činiš.

Mogu te voditi u crkvu, ali te ne mogu prisiliti da vjeruješ.

Mogu te poučavati da razlikuješ dobro i zlo, ali ne mogu birati umjesto tebe.

Mogu ti davati savjete, ali ne mogu ih prihvatiti umjesto tebe.

Mogu ti dati ljubav, ali ne mogu te prisiliti da je prihvatiš.

Mogu te učiti da budeš prijatelj, ali ne mogu od tebe načiniti prijatelja.

Mogu te učiti da djeliš, ali ne mogu te učiniti darežljivim.

Mogu te učiti poštovanju, ali ne mogu te prisiliti da poštuješ.

Mogu ti reći kako se biraju prijatelji, ali ih ne mogu izabrati umjesto tebe.

Mogu te upozoriti na opasnosti alkohola, ali ne mogu reći «ne» umjesto tebe.

Mogu te upozoriti na opasnosti droge, ali te ne mogu spriječiti da je uzmeš.

Mogu ti govoriti o grijehu, ali te ne mogu spriječiti da griješiš.

Mogu ti pokazati pravi put, ali te ne mogu prisiliti da njime ideš.

Mogu ti reći kako da živiš, ali ne mogu živjeti umjesto tebe.

"Svojoj djeci možemo dati samo dva trajna nasljeđa – jedno su korijeni, a drugo krila"

